

# Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2021: Další pokles kriminality, ale také více závažných a složitých případů

11.7.2022 - Petr Malý | Nejvyšší státní zastupitelství

**Trendy v kriminalitě a práci státních zástupců v uplynulém roce podrobně analyzuje Zpráva o činnosti státního zastupitelství, kterou zpracovalo Nejvyšší státní zastupitelství a aktuálně ji zveřejňuje na svých webových stránkách, letos poprvé také včetně stručnější verze, která vystihuje nejzajímavější poznatky z činnosti veřejné žaloby.**

V loňském roce pokračoval dlouhodobý **pokles registrované kriminality**. Ten byl zčásti dán pokračující pandemií nemoci COVID-19, zejména pak navazujícími krizovými opatřeními vlády a mimořádnými opatřeními, které vedly k omezení mobility lidí včetně přeshraničního cestování a ke změnám životních návyků. Dalším významným faktorem je pak novela trestního zákoníku, provedená s účinností od 1.10.2020 zákonem č. 333/2020 Sb., kterou došlo ke změně ve výši minimální škody (škody nikoli nepatrné) u majetkových trestných činů, a která se v plném rozsahu projevila právě v roce 2021. Pokles evidovaných trestných činů nesporně souvisí i s pokračujícím trendem přesunu kriminálního jednání do kyberprostoru, v němž jsou pachatelé hůře odhalitelní.

**Pokles kriminality je z hlediska vytížení orgánů činných v trestním řízení vyvážen narůstající závažností a sofistikovaností trestné činnosti.** Jedná se o stále se zvyšující promyšlenost a propracovanost *modu operandi*, páchání trestné činnosti se zahraničním prvkem, přesun trestné činnosti do kyberprostoru včetně využívání anonymizačních praktik a nových platebních prostředků, zastírání totožnosti pachatele za využití tzv. prázdných schránek, a v neposlední řadě používání technických prostředků komunikace majících za cíl znemožnit odhalení trestného činu apod.

**Pandemie nemoci COVID-19 neměla zásadnější dopad na strukturu kriminality, která zůstala shodná jako v předcházejících letech.** Stejně jako v roce 2020 se vyskytly případy vydírání s výhrůžkou šíření koronaviru SARS CoV-2, šíření poplašných zpráv, nebo naopak podávání trestních oznámení na vládu či její jednotlivé členy v souvislosti buď s tvrzenými přemrštěnými, nebo naopak nedostatečnými opatřeními proti šíření viru. Byl také evidován výskyt věcí, které se týkaly **přečinu šíření nakažlivé lidské nemoci** podle § 152 a § 153 trestního zákoníku, byť nikoli v takovém rozsahu jako v roce 2020. V souvislosti s pandemií se objevil do té doby prakticky se nevyskytující **trestný čin vyhrožování s cílem působit na úřední osobu** podle § 326 trestního zákoníku, spočívající ve vyhrůžkách ministru zdravotnictví nebo pracovníkům Ministerstva zdravotnictví usmrcením pro přijetí protiepidemických opatření.

Zdaleka nejčtetnějším zůstává jako v předchozích letech trestný čin **krádeže**. Spolu s trestnými činy **maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání, ohrožení pod vlivem návykové látky a zanedbání povinné výživy** představují 60 % veškeré vykazované kriminality.

S poklesem registrované kriminality koresponduje i trend snižování počtu stíhaných osob. V roce 2021 bylo zahájeno celkem **169 006** (-12 918) trestních věcí ve stádiu prověřování proti fyzické osobě a **939** (-134) proti osobě právnické. Na základě výsledků přípravného řízení pak byla na **58 717** fyzických osob a **257** právnických osob podána obžaloba nebo návrh na potrestání a na dalších **531** fyzických osob a **29** právnických osob byl podán návrh na schválení dohody o vině a trestu. Celkem tedy bylo v roce 2021 postaveno před soud **59 248** fyzických osob a **286** právnických osob.

Ve srovnání s rokem 2020, který byl rovněž poznamenán pandemií COVID-19, nedošlo k zásadním změnám ani v **délce přípravného řízení**. Celkem **78,6 %** všech věcí vyřídili státní zástupci ve lhůtě **do dvou týdnů**. **Do jednoho měsíce** tak bylo státními zástupci vyřízeno **91 %** věcí. V podstatně delších lhůtách **od 6 měsíců do 1 roku** bylo vyřízeno u státního zástupce celkem **166** věcí (0,26 %), ve **lhůtě od 1 do 2 roků** pak **29** věcí (0,05 %) a ve lhůtě přesahující 2 roky byly vykázány jen dvě věci.

Pokud jde o úspěšnost podaných obžalob, bylo v roce 2021 zproštěno obžaloby

na úrovni okresních státních zastupitelství **3,88 % (1 022)** osob, na úrovni krajských státních zastupitelství **9,51 % (126)** osob a na úrovni vrchních státních zastupitelství **8,55 %**, což v celkovém průměru činí **4,0 %**.

V roce 2021 se zdvojnásobil počet podaných návrhů na schválení dohody o vině a trestu v přípravném řízení, které byly podány u **531 (+262)** fyzických a **29 (+18)** právnických osob. Výrazný vzestup počtu osob, ohledně nichž byl v roce 2021 uplatněn institut dohody o vině a trestu, je důsledkem novely provedené zákonem č. 333/2020 Sb., která mimo jiné zrušila povinné zastoupení obhájcem při sjednávání dohody mezi státním zástupcem a obviněným.

Zvýšená pozornost státního zastupitelství je od roku 2017 věnována návrhům na **uložení peněžitých trestů** za účelem zvýšení míry ukládání peněžitých trestů jako alternativy nebo doplňující sankce k trestu odnětí svobody. V minulém roce se také dál zúročovaly dlouhodobé úsilí a pozornost zaměřené na co nejčastější ukládání peněžitých trestů jako alternativy nebo doplňující sankce k trestu odnětí svobody. **Podíl uložených peněžitých trestů** na počet všech odsouzených osob představoval celkem **24,4 %** (v roce 2020 to bylo 21,66 %, v roce 2019 19,07 % a v roce 2015 dokonce jen 5,82 %).

V červnu 2021 zahájil oficiálně činnost **Úřad evropského veřejného žalobce (EPPO)** s pravomocí vyšetřovat a stíhat trestné činy poškozující nebo ohrožující rozpočet Evropské unie. S nadnárodní institucí spolupracuje i tuzemské státní zastupitelství. Na území České republiky v současnosti působí devět evropských pověřených žalobců, kteří vykonávají dozor nad případy spadajícími do kompetence EPPO.

Zprávu o činnosti státního zastupitelství každoročně ze zákona předkládá nejvyšší státní zástupce vládě prostřednictvím ministra spravedlnosti. Nejvyšší státní zastupitelství také pravidelně kompletní text zprávy včetně tabulkové části a dalších příloh zveřejňuje na webových stránkách:

<https://verejnazaloba.cz/nsz/zprava-o-cinnosti-statniho-zastupitelstvi-za-rok-2021-dalsi-pokles-kriminality-ale-take-vice-zavaznych-a-slozitych-pripadu>